

Obří výpadek léků, obnova potrvá týdny, chybí i penicilin

Lékárnici hlásí nedostatek řady léků. Na rozdíl od jiných zemí si Česko odmítá dělat zásoby do budoucna. Situaci chce pro příště předejít kontrolou skladů.

Kristýna Matějková
kristyna.matejkova@hn.cz



způsobuje problém kvůli výrobnímu výpadku a vyšší poptávce.

Kvůli válce na Ukrajině a pandemii covidu navíc chybí některé potřebné suroviny na výrobu léků a zároveň se přerušily dodavatelské řetězce. V případě léčiv se výrobci potýkají s nedostatkem hliníku na výrobu platíček, ale i papíru nebo skla na výrobu obalů.

Dalším důvodem výpadku podle Vrubela je, že na českém trhu působí příliš málo farmaceutických firem. Za to viní způsob, jakým jsou nastavené maximální výše úhrad, kterými české pojišťovny firmám na léky přispívají. Ty stanovuje stát a jsou průměrem úhrad daných léků ze všech evropských zemí. „Úhrady jsou u nás

velice nízké a to je ta cena za levné léky v Česku, že se ocitají snadno ve výpadku, protože ti výrobci vyhledávají levné trhy,“ míní mluvčí sítě lékáren Dr. Max Michal Petrov. V momentě, kdy se výrobci podaří obnovit výrobu nějakého léku, upřednostní tak podle něj jiné trhy před českým.

~
Česko nemá léky na horečku, spreje pro astmatiky či kapky do očí.

Takový výpadek léků Česko ještě nepamatuje. Nejsou prášky na tlak, cholesterol, zmírnění horečky ani základní antibiotika.

„Za těch 20 let, co mám soukromou praxi, si takový výpadek penicilinu nepamatuju,“ říká praktický lékař Petr Šonka. Obří výpadek, který aktuálně řeší velká část Evropy, je způsoben několika důvody. Nejnmutnější léky mají podle vlády dorazit do několika týdnů. Strategii, která by podobným situacím měla v budoucnu předejít, stát teprve připravuje.

„Naši lékárníci sami říkají, že s takovou mírou výpadků se historicky ve své praxi nesetkali. Situace je vážná, a to nejen u antibiotik,“ uvádí mluvčí sítě lékáren Dr. Max Michal Petrov. Chybí také léky s paracetamolem, které se používají na zmírnění horečky, spreje pro astmatiky či kapky do očí.

Současný výpadek, který řeší například Francie nebo Německo, má několik důvodů. „Celý evropský trh s léky je z velké části závislý na levné výrobě zejména v Číně a Indii,“ jmenuje první z faktorů Filip Vrubel, šéf České asociace farmaceutických firem. Z Asie pochází léčivé látky obsažené asi ve dvou třetinách veškerých léků, které se na světě prodávají. Výrobě se přitom věnují jen jednotky asijských továren.

„Vyrábí se tam téměř všechno,“ souhlasí náměstek ministra zdravotnictví a farmaceutický expert Jakub Dvořáček. „Chceme mít samozřejmě léčiva co nejlevnější. To ale způsobuje, že se výrobci snaží snižovat náklady a vyrábí komponenty tam, kde je to pro ně nejlevnější,“ říká. Což nyní

Trh, kde je méně firem, je náchylnější k výpadkům. „V některých skupinách léků mohou být jen jedna, dvě nebo tři varianty. A když vám jeden z výrobců vypadne, poměrně to zasáhne pacienty. Ti zbylí dva producenti nejsou schopni pokrýt výpadek toho třetího, který doteď pokrýval klidně třicet procent trhu. A lék se pak vyprodá,“ upřesňuje Vrubel.

Některé evropské země současný výpadek nemusí tolik řešit. Například ve Finsku jsou distributoři, nemocnice a lékárny povinni mít určitou zásobu některých léků. Za což jim stát platí. Polsko pak má zásoby léků ve státních hmotných rezervách. Touto cestou se ale česká vláda odmítá vydat. „Nechceme vytvářet železné zásoby. V té době totiž fyzicky blokuje část produkce a musíte se starat o skladování,“ říká Dvořáček.

Ministerstvo zdravotnictví se místo toho plánuje soustředit na lepší plánování, jímž chce výpadkům předcházet. Výrobci by měli být podle nového zákona povinni dodávat léky na český trh i v případě výpadků. „Jakým způsobem bude zásoba řešena, chceme nechat čistě na výrobcích,“ říká Dvořáček.

Zároveň ministerstvo bude po lékárnách a distributorech chtít pravidelné informace o jejich zásobách, a jak dlouho jim vydrží. Lidé by pak neměli výpadek léků vůbec pocítit. Byť Dvořáček připouští, že veškerým výpadkům tak předejít nepůjde. První hrubá verze této strategie má být hotová ještě v listopadu.

Dodávky penicilinu by se ale měly podle Dvořáčka obnovit už v příštím týdnu. Pár týdnů ale ještě potrvá, než bude toto antibiotikum dostupné v každé lékárně. „Může to mít pozvolný náběh a to, co se dodá, zmizí ze skladu rychle. Taková je zkušenost z minulosti. Ale trh se většinou do 14 dnů stabilizuje,“ věří.

Nedostatek základních antibiotik může být hrozbou i pro lidské zdraví. Kriticky nedostupný penicilin je dobře účinný na různá bakteriální onemocnění jako angína. Lékaři tak ale musí sahat po jiných antibiotikách, která mají více vedlejších účinků a zabírají na širší spektrum bakterií. Zbytečné používání příliš sofistikovaných antibiotik vede také k tomu, že tyto léky ztrácejí účinnost. Bakterie jsou odolné vůči antibiotikům, která na ně dříve zabírala.



Pohonné hmoty

Nafta zlevní, pomohl i konec stávek ve Francii

Velkoobchodní ceny nafty v posledních dnech padají. Zatímco ještě v úterý prodával Orlen Unipetrol litr za 36,56 koruny, včera už cena bez DPH klesla na 34,36 Kč. Důvod je podle expertů jednoznačný, ve středu skončily stávky ve francouzských rafineriích, které začaly tamní a německý trh opět zásobovat. Reagují na to i čerpací stanice v Česku, cenu o 1,60 Kč na litr už snížila třeba Tank ONO, která dlouhodobě sází na nízké marže. Podle analytika společnosti Finland Boris Tomčička může cena nafty u českých pump klesnout o dvě, možná až o tři koruny na litr. Řidiči by se ale neměli radovat příliš dlouho. „Nikdo neví, co bude za týden,“ varuje šéf zmíněné sítě čerpacích stanic Jiří Ondra.

Více na str. 11, foto: Reuters